

РЕЦЕНЗІЇ

DOI: 10.33498/Юсп-2020-02-305

Андрій Савченко

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ
(Київ, Україна)
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2101-296X>
savchenkoav@ukr.net

Роман Вереша

доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України,
професор кафедри кримінального та адміністративного права
Академії адвокатури України
(Київ, Україна)
savchenkoav@ukr.net

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО НА ЛАТИНІ

(рецензія на словник-довідник

“Кримінальна юстиція в латинських висловах і термінах”,
підготовлений Михайлом Шепітьком)

Видання словника-довідника “Кримінальна юстиція в латинських висловах і термінах” доктором юридичних наук, доцентом М. Шепітьком стало особливою подією для фахівців у кримінальному праві, процесі та криміналістиці. Праця являє собою збірник висловлювань і термінів на латині, які протягом щонайменше двох тисячоліть вважаються термінологічною основою, принципами та постулатами для наук кримінально-правового циклу. Ідеї, висловлювання та визначення видатних римських ораторів-юристів Овідія, Горація, Плавта, Публілія Сіра, Цицерона та інших, що зібрані у словнику-довіднику та пропонуються читачеві, історично розвивалися завдяки їхньому використанню у судових процесах і формального закріплення у нормативно-правових актах кримінально-правового спрямування (таблицях, статутах, уложеннях, кодексах тощо) різних країн світу.

Цінність словника-довідника полягає у тому, що автор зібрав в одному виданні вислови та терміни, які стосуються кримінальної юстиції й надав зручні “ключі” в алфавітно-предметному покажчику для швидкого пошуку необхідного матеріалу. Самі висловлювання та терміни

© Андрій Савченко, Роман Вереша, 2020

мають особливе значення для кримінального права й становлять більшість у цьому словнику-довіднику. Окремі висловлювання стали принципами кримінального права, які пронизують його загальну та особливу частини й відносяться до його основоположної теорії.

Традиційно принципами кримінального права визнано “*Lex loci delicti commissi*” (закон місця, де було вчинене правопорушення), “*Lex prospicit non respicit*” (закон дивиться вперед, а не назад), “*Nulla poena sine lege*” (немає покарання без закону), “*Nullum crimen, nullum poena*” (немає злочину, немає покарання), “*Non bis in idem*” (не двічі за одне й те саме) та ін. Окремі з цих висловлювань отримали аксіоматичне значення, стали визнаними постулатами кримінального права. Важливими для статичного та водночас динамічного розвитку кримінального права в різних системах права є терміни на латині: “*corpus delicti*” (склад злочину), “*culpa*” (вина), “*delictum putativum*” (уявний злочин), “*dolus*” (умисел), “*errata*” (помилка), “*lex scripta*” (писаний закон), “*lex talionis*” (закон відплати, таліону) та багато інших, що використовуються у кримінально-правових джерелах фахівцями, котрі часто навіть не здогадуються про їх давню історію та необхідну спадковість від покоління до покоління юристів. Використання таких термінів демонструє, що тисячоліттями фахівці, передусім у кримінальному праві, зіштовхувалися з одними й тими самими проблемами, шукали підстави їх вирішення. Часом певні міркування призводили до складання формул у вигляді юридичних термінів і висловлювань, які демонстрували певну проблему та водночас надавали їй “аксіоматичне”, тобто єдине правильне вирішення, утворюючи, таким чином, основу доктрини кримінального права. Отже, повернення до історичних витоків через дослідження кримінально-правових висловів і термінів на латині дає змогу не тільки повернутися до минулого, а й спрогнозувати розвиток кримінального права в майбутньому. Тож логічно метою видання її автор-укладач М. Шепітько визнав відновлення історичного зв'язку між минулим і сьогоденням, що, можливо, дасть можливість переглянути окремі положення чинного законодавства та виявити наявні прогалини у правозастосуванні й наукових пошуках.

М. Панов у вступній статті до словника-довідника зазначив, що ‘формування майбутнього науковця або практикуючого юриста з фундаментальною підготовкою з права є неможливим без опанування правової термінології та класичних висловів на латині’¹. Тому дидактичне та просвітницьке спрямування цього видання потрібно визнати амбітною

¹ М Панов, ‘Кримінальна юстиція у висловах і термінах на латині: реальний зв'язок між минулим і сьогоденням юриспруденції’ в Шепітько М (уклад), *Кримінальна юстиція в латинських висловах і термінах* (Право 2020) 6.

(РЕЦЕНЗІЯ НА СЛОВНИК-ДОВІДНИК “КРИМІНАЛЬНА ЮСТИЦІЯ В ЛАТИНСЬКИХ ВИСЛОВАХ І ТЕРМІНАХ” ...

метою не тільки автора-укладача, а й загалом наряду з актуалізації латинських висловів і термінів при підготовці кваліфікованих і сучасних правників.

Загалом підходи, обрані М. Шепітьком у словнику-довіднику, характеризуються цікавими та неординарними рішеннями щодо формату та можливостей зручного і швидкого використання текстового матеріалу. Видання є скрупульозним дослідженням і специфічним напрямом у кримінальному праві, а отже, абсолютно справедливо заслуговує на повагу та увагу. При цьому важливо продовжувати подібні дослідження, поглиблювати їх, таким чином справляючи позитивний вплив на підготовку майбутніх правників-практиків і висококваліфікованих науковців-криміналістів.

Шепітько М. В. Кримінальна юстиція в латинських висловах і термінах : слов.-довід. / М. В. Шепітько. – Харків : Право, 2020. – 180 с.

Словник-довідник містить 1 000 латинських висловів і термінів кримінально-правового, процесуального та криміналістичного спрямування з перекладом на українську мову. Читачу запропоновано зручний алфавітно-предметний покажчик, який дозволяє швидко знайти необхідний термін або висловлювання.

Для наукових співробітників, викладачів, студентів закладів вищої освіти, а також представників органів кримінальної юстиції.

ПРАВО УКРАЇНИ • 2020 • № 2 • 305-307